

KLINIKA CHOROBY WIĘCOWEJ I STRUKTURALNYCH CHORÓB SERCA
INSTYTUT KARDIOLOGII W WARSZAWIE
IM. PRYMASA TYSIĄCLECIA
STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO

STRESZCZENIE ROZPRAWY NA STOPIEŃ DOKTORA NAUK MEDYCZNYCH

TYTUŁ

Sposób doboru okludera z wykorzystaniem trójwymiarowej echokardiografii przezprzetykowej w zabiegach przezcewnikowego zamknięcia ubytku przegrody międzyprzedsionkowej typu otworu wtórnego

AUTOR

lek. Jan Henzel

PROMOTOR

prof. dr hab. n. med. Marcin Demkow

WARSZAWA

2018

WSTĘP

Metodą leczenia z wyboru u pacjentów z ubytkiem przegrody międzyprzedsionkowej typu otworu wtórnego (ASD t. 2) jest obecnie przezcewnikowe zamknięcie. Kluczowym etapem zabiegu jest dobranie właściwego rozmiaru okludera. Różnorodność wielkości i kształtu ASD t. 2 sprawia, że ocena morfologii ubytku jest istotnym elementem w procesie diagnostyczno-lecznym. Przezprzelykowa echokardiografia dwuwymiarowa (2D-TEE) nie pozwala na frontalne (*en-face*) uwidocznienie ubytku, zatem dokonanie wiarygodnych jego pomiarów nie jest możliwe przy użyciu tej metody. „Złotym standardem” pozostaje okołozabiegowy pomiar ASD t. 2 przy użyciu balonu (*ang. balloon-sizing, BS*). Znane są ograniczenia takiego postępowania: inflacja balonu wydłuża czas procedury, zwiększa ekspozycję na promieniowanie jonizujące, wiąże się z ryzykiem dodatkowych powikłań, a także zwiększa koszt zabiegu.

W odróżnieniu od 2D-TEE obrazowanie za pomocą przezprzelykowej echokardiografii trójwymiarowej (3D-TEE) pozwala na obrazowanie ASD t. 2 *en-face* i tym samym na dokonanie precyzyjnych pomiarów ubytku, w tym jego obwodu. Zastosowanie modalności 3D nie naraża pacjenta na dodatkowe ryzyko w porównaniu z klasycznym obrazowaniem dwuwymiarowym. Nie został dotąd sprecyzowany sposób ilościowej oceny ubytku przy użyciu tej metody. Należy przypuszczać, że określenie wiarygodnych parametrów opisujących ASD t. 2 pozwoliłoby oprzeć wybór rozmiaru okludera wyłącznie o badanie 3D-TEE, bez konieczności rutynowego pomiaru balonem.

CELE PRACY

Zbadanie zależności zachodzących między pomiarami ubytku wykonanymi przy użyciu 3D-TEE, w tym jego obwodu, oraz rozmiarem okludera dobranego na podstawie badania 2D-TEE z komplementarnym pomiarem balonem u pacjentów po skutecznym zabiegu przezcewnikowego zamknięcia ASD t. 2.

METODYKA

Do badania włączono 51 pacjentów (72,5% kobiet) Instytutu Kardiologii w Warszawie z pojedynczym, istotnym hemodynamicznie ASD t. 2 zakwalifikowanych do zabiegu

przecewnikowego zamknięcia ubytku w okresie od kwietnia 2014 do lipca 2016 roku.

Kwalifikacja do zabiegu obejmowała ocenę ubytku w 2D-TEE oraz ocenę kliniczną. Okluder był dobierany na podstawie okołozabiegowego pomiaru balonem: balon umieszczano w przegrodzie międzyprzedsionkowej pod kontrolą 2D-TEE i wypełniano do momentu całkowitego ustania przepływu przez ubytek w kolorowym doplerze. Zabiegi wykonano przy użyciu zapinek Amplatza (Amplatzer Septal Occluder, ASO, St. Jude Medical, Little Canada, USA), dostępnych w 27 rozmiarach (4-40 mm). Na potrzeby niniejszego badania u wszystkich włączonych pacjentów dokonano alternatywnej oceny ubytku przy pomocy 3D-TEE (głowica 6VT-D, 3-8 MHz, GE Healthcare, Milwaukee, USA). Projekcje trójwymiarowe rejestrowano w ramach kwalifikacji do zabiegu lub bezpośrednio przed cewnikowaniem, jednak ocena ilościowa ubytku w tych projekcjach była dokonywana po zabiegu przez dwóch niezależnych badaczy. Badacze ci nie uczestniczyli w zabiegach, zaś operator nie znał wyników badania 3D w momencie dobierania rozmiaru okludera.

Oceny 3D dokonywano retrospektywnie w zarejestrowanych uprzednio projekcjach przy użyciu stacji roboczej EchoPAC (GE Healthcare, Milwaukee, USA). Pomiar opierał się na ręcznym wyznaczeniu średnicy minimalnej, średnicy maksymalnej oraz ręcznym obrysowaniu ubytku w projekcji *en-face* w rekonstrukcji wielopłaszczyznowej.

Kontrolne przezklatkowe badanie echokardiograficzne (TTE) wykonano w pierwszej dobie po zabiegu oraz powtórnie w okresie 1-4 miesięcy po zabiegu celem określenia jego skuteczności. Oceniano obecność okludera w przegrodzie międzyprzedsionkowej, obecność przecieku przez zapinkę w doplerze kolorowym, wykluczano obecność płynu w osierdziu.

W toku analizy statystycznej testowano zależność między rozmiarem wszczepionego okludera a pomiarami dokonanyymi w projekcjach 3D u pacjentów, u których zabieg był skuteczny.

Projekt badawczy został zaakceptowany przez Terenową Komisję Bioetyczną przy Instytucie Kardiologii w Warszawie. Badanie zarejestrowano w serwisie *clinicaltrials.gov* pod symbolem NCT02601768.

WYNIKI

Średnia wieku pacjentów wynosiła $49,7 \pm 15,9$ lat. Średnia pomiaru ubytku balonem wynosiła $18,8 \pm 4,8$ mm (minimalnie 11, maksymalnie 34), średni rozmiar okludera wynosił $19,0 \pm 5,3$ mm (minimalnie 10, maksymalnie 36); $p=0,94$ (95% CI: -0,20; 0,22).

Zabieg uznano za skuteczny u 49 (96,1%) pacjentów, spośród których u 8 (16,3%) zidentyfikowano ASA. W dwóch przypadkach (4,0%) obserwowano embolizację urządzeniem w ciągu <24 h od zabiegu. Mediana czasu od zabiegu do wypisu pacjenta do domu wynosiła 2 doby. Mediana czasu obserwacji wyniosła 17 tygodni (kwartył dolny 11, kwartył górny 25).

Obserwowano silną korelację między średnicą implantowanego okludera (D) oraz pomiarem obwodu ubytku w 3D (3DTEEp); $r=0,916$; $p<0,001$. Najistotniejszym czynnikiem różnicującym stopień korelacji okazała się obecność ASA – korelacja była istotnie wyższa wśród pacjentów bez ASA ($r=0,95$; $p<0,001$) w porównaniu z pacjentami z ASA ($r=0,70$; $p=0,051$); $Z=2,03$; $p=0,021$.

W toku dalszej analizy statystycznej zaproponowano dwa modele pozwalające z dobrym przybliżeniem oszacować rozmiar okludera na podstawie obwodu ubytku w 3D-TEE u pacjentów bez ASA. Pierwszy model skonstruowano w oparciu o równanie regresji liniowej dla 38 przypadków (92,6%) o najwyższym stopniu dopasowania w pierwotnej analizie ($r^2=0,94$; $p<0,001$):

$$D = 0,375 \times 3DTEEp + 1,81 [mm]$$

Drugi model został wyznaczony metodą regresji krokowej po dokonaniu transformacji Boxa-Coxa na empirycznych wartościach rozmiaru okludera ($D \rightarrow \dot{D}$) z uwagi na brak normalnego rozkładu tych wartości w wybranej losowo grupie 30 przypadków (73,1%), w oparciu o które konstruowano model. W modelu wykorzystano pomiary ubytku w 3D-TEE, wiek oraz płeć pacjenta ($r^2=0,94$; $p<0,001$):

$$\dot{D} = 0,0217 \times 3DTEEp - 0,0015 \times A' - 0,0018 \times X + 0,0385 \times Y + 1,6117 [mm]$$

A' – pole powierzchni ubytku obliczone na podstawie pomiaru średnic minimalnej i maksymalnej w 3D-TEE z uproszczonego wzoru na pole powierzchni elipsy

$A' = \pi ab$ [mm^2], gdzie a – półoś wielka elipsy, zaś b – półoś mała elipsy

X - wiek [lata]

Y – płeć [mężczyzna=1, kobieta=2]

WNIOSKI

1. Pomiar obwodu ubytku w 3D-TEE pozwala z dużą dokładnością oszacować rozmiar okludera z pominięciem rutynowego pomiaru balonem u pacjentów bez tętniaka przegrody międzyprzedsionkowej poddawanych zabiegowi przezcewnikowego zamknięcia ASD t. 2.

2. Obecność tętniaka przegrody międzyprzedsionkowej nie pozwala na precyzyjne oszacowanie rozmiaru okludera wyłącznie na podstawie pomiaru obwodu ubytku w 3D-TEE.

3. U pacjentów z tętniakiem przegrody międzyprzedsionkowej poddawanych zabiegowi przezcewnikowego zamknięcia ASD t. 2 nie wydaje się uzasadnione zaniechanie rutynowego pomiaru ubytku balonem.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jęksuś', is positioned to the right of the third paragraph.